

A MAGYAR IFJÚSÁG SORSA ÉS HIVATÁSA.

Írta: HANTOS ELEMÉR ny. államtitkár.

A mai ifjúság rosszul választotta meg születésének dátumát. Rosszul, ha az örömeiket nézzük, amelyek reá várnak és a lehetőségeket, amelyekkel szemben találja magát. Viszont heroikus szerepre született, ha a feladatok tömegét és súlyát vesszük — amely reá nehezedik, és ha a problémák bonyolultságát vizsgáljuk, amelynek feloldása egyedül tőle remélhető.

Soha nem volt még olyan nehéz és felelősségteljes fiatalnak lenni, mint manapság, éppen ezért nem volt soha olyan fontos a fiatalságnak szerény, de kultúrebereket megillető jóléte. A történelem tanúsága szerint az ifjúság szellemi és anyagi gondozásának elhanyagolása mindenféle forradalmaknak legbiztosabb tápanyaga volt.

A demokrácia sok országban abba pusztult bele, hogy a fiatalság körében már nem voltak hívei, akik belső lelkesedéssel, meggyőződéssel állottak volna melléje.

A demokrata állam hidegen hagyta az ifjúságot, mivel belátásos racionális alapon épült fel és elmulasztott mindent, ami az észhez a szívet is megnyerhette volna. Az ifjúság lelki világában az értelmi momentumokkal az érzelmi egyenrangúak. Különösen áll ez az olasz és német ifjúságra, amelynek szüksége van szimbólumokra,

külső jelvényekre, amelyek tömegvonzalmának megfelelnek és azt fokozzák.

Az ifjúság lelki elhanyagolásán kívül a fiatal munkanélküliek óriási tömege erősítette a diktatórikus kormányok táborát. Az ifjúság nem érezte magát érdekelve a múlt mulasztásaiban és ezért fokozottan bántotta, hogy azok miatt szenvednie kell. Ez az ifjúság készséggel állott rendelkezésre azoknak, akik a közelmúlttal egybekötő hidakat lerombolták és új világot ígértek, még ha ez a világ rég letűnt primitívebb korszak kezdetlegességét jelentené is számára.

Ma a helyzet kulcsa Európa legtöbb országában az ifjúság kezében van. A tradíció, amely a korábbi nemzedéket összekötötte, számos ponton fogyatékosná vált. Nem a nemzedékek hagyományos ellentéteiről, nem az apák és fiúk turgenyevi küzdelméről van többé szó, hanem egy letűnőben lévő régi világ és egy keletkezőben lévő új világ harcáról.

Megmenteni a letűnő múltból, ami benne jó, biztosítani a kavargó jövőből, ami benne elérhető, ez volna az ideális, ez volna az evolucionális út a mai fiatalság részére, amely azonban csak úgy biztosítható, ha a nyomor züllesztő hatásától sikerül megóvni ezt a nemzedéket, ha sikerül neki munkát és kenyeret juttatni. Mert a forradalmak és lázadások elsősorban a munkanélküli ifjúság körében toborozzák seregük nagy tömegét. Így kerül a munkanélküliség minden társadalmi probléma és az ifjúság problémájának is a középpontjába.

Mint tömegjelenség a munkanélküliség a népek legveszélyesebb szociális megbetegedése. Okainak magyarázatát sokan keresik és azok koronként és országokként változók, de nem kétséges, hogy a mai munkanélküliség egyik alap-oka az államok kölcsönös politikai és gazdasági elzárkózása. Kü-

lönösen áll ez Európa közepére, ahol ennek a rendszernek védvámok, dumping, beviteli és kiviteli, letelepedési és vándorlási korlátozások a tilalomfái. Magyarország szempontjából csak a gazdasági integritásnak következetesen keresztülvitt politikája enyhítene lényegesen a helyzetet.

A munkanélküliség kérdésének organikus megoldására, amely a munkahiányt megelőzve gondoskodik arról, hogy minden munkás a megfelelő helyen, megfelelő bér mellett munkaalkalmat találjon, a mai válságos helyzetben gondolni sem lehet. A kérdés súlyát enyhíti nálunk az a körülmény, hogy a körülbelül 15,000 főnyi diplomás, 35,000 főnyi ipari és 225,000 főnyi mezőgazdasági munkanélküli mind több-kevesebb vonatkozásban van a mezőgazdasággal, úgy, hogy a föld a munkanélküliség megszüntetésének legbiztosabb bázisa.

Ez áll természetesen főleg a mezőgazdasági munkanélküliségre, amelyet az egészségtelen birtokviszonyok, a természetes szaporodás megmaradása és a kivándorlás hiánya okoztak. Nincsen sürgősebb állami feladat, mint megmenteni a fizikai és lelki züllés romboló hatásaitól az egészséges és munkabíró embereket, akik ma alig képesek magukat és családjaikat ellátni. Nagyszabású munkaalkalmakat kell nyitni, amelyek költsége minden áron előteremtendő és helyes alkalmazás esetén nemcsak szociális forradalmat hárít el, hanem hasznos befektetés is és alkalmas arra, hogy az ország gazdasági kultúráját emelje.

Az országban több mint 1 millió kataszteri hold fel nem használt homokos terület van, közel egymillió kataszteri hold a többé-kevésbé megjavítható szikes föld, sok százezer hold a mocsaras, nedves, lápos terület, amely szintén hasznot hajtó megmívelés szolgálatába állítható. Milyen óriási fokozása volna a nemzeti jövedelemnek az,

ha ezek a területek a ma már teljes biztonsággal dolgozó agrártechnika segítségével termékeny állapotba volnának hozhatók. A nincstelen munkanélkülieket kell kapcsolatba hozni a talajjavító és talajmentő akcióval és a megjavítandó föld egy részét kell jutalmul átengedni.

Egészséges, egységes nemzetpolitikai program alapja minden agrárországban a birtokreform mindaddig, amíg nagy nincstelen földművelő tömegek vannak, amelyek a meglévő nagybirtokon elhelyezkedni nem tudnak és arra valók, hogy biztos létalapon nyugvó kisbirtokos családot teremtsenek.

A birtokreformot tehát nem lehet «lezárni», amint azt nálunk egy újabb törvényalkotással tenni megkísérelték. A birtokreform történelmi folyamat, amelynek fokozatosan kell megvalósulni, amelyet kényszerrendszabályokkal nem lehet siettetni, sem feltartóztatni. Földreform alatt azonban nem szabad érteni az okszerű eljárással, a racionalizálási elvvel ellentétes irányt, amely a jól felszerelt birtokot (mivel az nagybirtokosé, részvénytársaságé vagy zsidóé) felosztja és a rosszul gazdálkodót meghagyja, a túlságosan elaprózott parcellákat olyanoknak juttatja, akinek sem pénzük, sem szaktudásuk nincsen.

Nálunk a legutóbb végrehajtott földreformnál ilyen szempontok voltak irányadók s az eredmény is ennek megfelelő volt. Kiosztottak kerek 700,000 kat. holdat 406,000 egyén között, akik ilymódon törpebirtokosok lettek és nem rendelkeztek azzal a technikai és anyagi felkészültséggel, amely nélkül semmiféle termelés el nem képzelhető. A birtokreform eredménye, hogy Magyarország mai területén 1913-ban a kisbirtokok 44.2%-a volt törpe- és kisbirtokos, míg ma már az összes birtokok 54%-a törpebirtok.

A földbirtokreform másként sikerült volna nálunk, ha nem mint politikai és jótékonyági

akció bonyolódik le, hanem mint terméspolitikai akció valósul meg. Utóbbi szempontjai alatt gondoskodni kellett volna arról, hogy a termelési nagyüzem, ott ahol igazán eredményes, fennmaradjon. A törpebirtokosok légiója helyett az életképes kisgazdaosztályt kellett volna megerősíteni, meglévő birtokaik kiegészítésével, új földrészek juttatásával vagy 20 holdnál nem kisebb területek kiosztásával. A földnek annak kezében kell lennie, aki abból önmaga és a köz javára a legtöbbet tudja kihozni. Ezt a célt a szabad birtokvásárlás jobban tudja biztosítani, mint a vásárlók korlátozása, amely a visszaéléseknek és a protekciónak tág kaput nyit. A szabad birtokvásárlás azokat az elemeket juttatja elsősorban birtokhoz, akik a földet ambicionálják és tőkével is rendelkeznek. Minden gazdasági és szociális érdek a kisbirtok megerősítése mellett szól és ezért ilyen birtokok alakítása különös kedvezményekben volna részesítendő.

A földreformnak egyik hibája volt, hogy nem fordított gondot arra, miként lehetne földhöz juttatni a nincsteleneket olyan területekből is, amelyek ma részben köztulajdonban vannak, részben semmiféle megművelésben nem részesülnek.

A földreformnak ez a mulasztása sokban hozzájárult a nemzettest legveszélyesebb betegségének, a mezőgazdasági munkanélküliségnek fokozásához.

A mezőgazdasági munkanélküliségnél is nehezebben megoldható és ezért súlyosabb nemzeti probléma a szellemi munkások válsága, különösen az új diplomás generáció elhelyezkedésének és anyagi boldogulásának kérdése.

A háború előtt minálunk minden huszonötödik ember az értelmiséghez tartozott; ma pedig minden tizenhatodik ember. Megdőlt az egyensúly, a túlgyorsan fejlődött értelmiség és az összeomlás romjaiból megmaradt termelő erők között. Az

1935—36. tanév első felében a magyar főiskolákon 16,000-nél több hallgató volt s a diplomás főiskolai hallgatók számát, akik minden megélhetési forrás nélkül várják a munkaalkalmakat, kerek 8000 főre teszik. Ezekhez járul az a kb. 50,000 főnyi diplomás tábor, amely a háború után került a tisztviselők sorából nyugdíjba és keresetet támaszt a szellemi munkapiacon. A helyzetkép ezzel még nincs kimerítve. Mert évről évre a diplomásoknak új meg új százait fogadja a könyörtelen tilalom, a: «nincs több hely». Alapos az aggodalom, hogy ezek a társadalom részéről fel nem használt, tétlenségre kárhozott energiák egyszer csak kirobbannak. A numerus clausus nem bizonyult alkalmas eszköznek arra, hogy az értelmiségi osztályt hozzáarányosítsa Csonkamagyarország szükségleteihez. Ellenkezőleg, mintha a protekció és privilégium, amely a főiskolákhoz segített, azokat még vonzóbbá tette volna az oda nem valóknak, míg sok tehetséges és tanulni vágyó ifjú külföldre szorult.

A túlsók főiskola összevonása a numerus claususnál hatályosabb eszköz lett volna a szellemi túltermelés csökkentésére. Természetes, hogy ebben a mérséklésben nem szabad odáig mennünk, hogy a jövőt kockáztassuk, amikor a ma igényeit messze meghaladó számban lesz szellemi munkaerőkre szükségünk.

Ma is még sok ezer intelligens diplomás ember található Magyarországon elhelyezkedést, ha a falvak szervező mezőgazdasági munkáját vállalnák. Magyarország 3400 községébe kellene kivinni a termelési szövetkezetek eszméjét és ezzel előzetes kioktatás után bőséges munkaalkalmat lehetne teremteni a megszapordott és elhelyezést kereső szellemi munkaerőknek. A diplomás jogászok, bölcsészek és technikusok áthidalnák azt az űrt, amely még ma is a középosztályt és a parasztosztályt, a

szellemi és a testi munkást egymástól elválasztja, és amely talán sehol sem nagyobb, mint minálunk. Szellemi kapcsolatot, állandó áramkeringést kell létesíteni a társadalmi osztályok között. Ez egymagában olyan nemzeti misszió volna, amelyet jobb gazdasági viszonyok között is ambicionálhatna az intelligens ifjúság.

Mindazok az áldozatok, amelyeket az államnak és társadalomnak a munkanélküliség leküzdésére hoznia kell, minden valóságosság szerint csak átmeneti természetűek, mivel az 1936. esztendővel a produktív korban álló népesség szaporulata csökkenni fog. A háborús évek rendkívül megcsappant születési évjáratái a ráncokövetkező években fogják a produktív kor határát elérni és a munkanélküliség súlyát enyhíteni.

A forradalmak után az intellektuális pályára készülő ifjúságnak lehetőségeit fokozni vélték a közgazdasági pályákra való tereléssel és a közgazdasági ismereteknek fokozottabb terjesztésével. E célból létesítették az úgynevezett közgazdasági egyetemet. De minő eredménnyel? A fiatalságnak pénzügyi és közgazdasági kiképzése csak helyeseltető és annak már a középiskolai oktatás keretében kellene helyet foglalnia. A gazdasági és pénzügyi pályák alapismereteit mindenkinek el kell sajátítania, mert csak ezeknek az ismereteknek birtoka fogja a természetes kiválasztódást a gazdasági pályák felé megindítani.

A közgazdasági oktatásnak az egyetemen való specializálása azonban nem vált be, nem is válhatott be a gazdasági pályák természeténél fogva. Mert más a közgazdává való nevelés és más az orvossá vagy jogásszá való nevelés.

A rendes orvosi egyetemi képzéssel egymagában nem lehet ugyan kiváló sebészeket produkálni, de lehet a kar átlagszínvonalát emelni. A gazdasági ügyek gyakorlati vezetésében, a közgazdaság gya-

korlati irányításához azonban nem elegendő a közgazdasági ismeretek teljes birtoka. Pénzügyi és gazdasági intuíció nélkül a legalaposabb elméleti képzettség mellett sem boldogulhat a közgazda. Míg a gyakorlati jogász a jogi elméletnek és a tételes jognak teljes ismeretében, mint bíró, mint ügyvéd, mint tisztviselő jól megállhatja a helyét és igen hasznos szerepet tölthet be a társadalomban, az államban egyaránt, a pénzügyi és gazdasági élet eredményes intézéséhez a reájuk vonatkozó elméleti és tapasztalati ismereteknek birtoka nem elegendő. A jó jogásznak sugallata, a mindegyikünkkel született jogérzet, amely jogi képzéssel lényegesen fejleszthető: emberi alapösztön. De nincsen a jogérzetnek megfelelő, mindegyikünkkel született gazdasági intuíció. Már pedig ösztönszerű arravalóság, kalkulatív és kombinatív képességek híjján a legtökéletesebb elméleti és technikai képzettség legfeljebb közgazdasági mesterembereket, pénztechnikusokat, routinier-eket termel és nem a szó magasabb értelmében elhivatott közgazdákat. Ezért elhibázott igyekezet «közgazdákat» képezni, ahogy nálunk tömegesen történik, kiváltkép, ha ezt a törekvést az a szándék vezeti, hogy a község, az állam és a társadalom gazdasági életének irányítására hivatott elemeket neveljük. Más a helyzet, ha a közgazdasági kiképzést az ú. n. közgazdasági egyetemen olyanok keresik, akik nem akarnak valamely külön hivatásos pályára lépni, csak azért keresik fel a közgazdasági kurzust, mert ezen vélik a legáltalánosabb gyakorlati képzést elnyerhetni. Bizonyos, hogy közérdeket szolgálna, ha azok, akik nem akarnak szakpályára lépni, általános közgazdasági műveltséget szereznek a némileg egyoldalú jogi vagy bölcsészeti képzettség helyett. Londonban, Frankfurtban és más nagy gazdasági világcentrumokban keletkeztek is és működnek ilyen gazdasági fő-

iskolák azzal a célzattal, hogy a jómódú fiatalságot, amely öröklött vagyonában, családjá vállalatában, bankjában talál biztos elhelyezést, olyan műveltséghez juttassa, amely egymagában ugyan pályát nem jelentene számára, de párosulva szerencsés mellékkörülményekkel, mégis egy tudásbeli többletbe juttatja, amelyet a főiskolák hiányában nem sajátított volna el. A gazdasági élet és a nemzet gazdagodásának előrehaladott stádiumában a gazdasági vezetésre készülő ifjúság kiművelésére az ilyen iskolák igen jó szolgálatot tehetnek.

A külföldi tapasztalat azt mutatja, hogy a kereslet hivatásos, diplomás közgazdák iránt igen csekély s ez nem az általános túlprodukciónak következménye, amely elvégre más pályákon is megvan, hanem az okleveles közgazda egyszerűen nem kívánatos képzettségű egyén.

Olyan országokban, ahol elsősorban a hivatali és banktisztviselői pályákra kell nevelni a közgazdaságilag képzett ifjúságot, az ilyen tanulmányok inkább luxusszámba mennek.

Az én évtizedes megfigyelésem hazánkban azt a meggyőződést érlelte bennem, hogy a közgazdasági tudomány mai állása mellett az alapos jogi képzettséggel bíró egyének váltak be legjobban a közgazdasági pályákon is.

A fiatalság munkanélküliségének radikális megoldását azonban csak a vándorlások akadályainak fokozatos elhárítása hozhatná meg. A népességnek a legkisebb gazdasági nyomás irányában való áramlása, a jószágtermelés és áruforgalom méreteihez és irányához való igazodása, szóval a munkapiac szabadsága segíthetnének legbiztosabban a mai helyzeten. A gazdasági integritás politikájának megvalósítása, a szomszédokkal való megállapodások létesítése lényegesen enyhítenék a mai állapotot, mert a szomszédos országok meg-

nyíló sorompója a magyar ifjúságnak bő lehetőségeket nyújtana.

Látjuk, hogy miként gazdasági érdekeink, úgy szociális érdekünk is, sőt legjobb meggyőződésünk szerint politikai érdekeink is, a szomszédokkal való megállapodást javasolják. Ez a végső megszólamlása Magyarország gazdasági és társadalmi megújulásának. Magyarország gazdasági érdekei szempontjából a helyzet úgy alakul, hogy minden előnyt, amit nekünk egy nagyobb gazdasági terület nyújthat, a négy szomszédos állam bekapcsolásával elérhetjük. Magyarország szociális érdekei szempontjából: a munkának a Duna-medence területén megnyíló szabad áramlása biztosítaná a mi szellemi tőkénknek jobb értékesítését. Szellemi tőkefeleslegekkel a legtöbb nemzet rendelkezik, de nem vonjuk magunkra a nemzeti elfogultság vádját, ha azt állítjuk, hogy a mi szellemi tőkefeleslegünk, ifjúságunk, értelmiségénél és élelmességénél fogva könnyebben helyezkedne el szomszédainknál, mint az nálunk.

Ha a gazdasági integritás vonala azt a területet öleli fel, amelyen belül a magyar föld termékei árban és minőségben más föld termékeivel szemben előnyben vannak, úgy a kulturális integritás vonala még ennél is tágasabb határokat jelöl meg a tehetséges magyar ifjúság elhelyezkedésére.

Miután ilyenformán a gazdasági határok kitolása elsősorban az ifjúság érdeke, ezeknek kellene ezt szorgalmaznia. Mert a gazdasági határok kitolásával nemcsak új munkaalkalmak fognak megnyílni, hanem más levegő is fog beáramlani az országba. A közérdek szolgálai le fognak szállni a maguk ácsolta trónjukról, nem az fog érvényesülni, aki jól született vagy jól könyökölt, hanem azok, akiket képességeik, szorgalmuk és egyéb erkölcsi tulajdonságaik erre predesztinálnak.

Ez az elgondolás vezetett, amikor a dunavölgyi

ifjúság megszervezését a Dunai Ligának megalakításával megkíséreltem. Felelős államférfiak folyton hajtogatják, hogy szívesen közelednek a szomszédokhoz, de kezdjék el ezt mások. Ha a politikusok nem tudják vagy nem akarják a kezdeményezést kezükbe venni, hát kezdje az ifjúság. Legyen az ifjúság a hídverő, a híd-nemzedék, amelyen át megindul a forgalom a Duna-völgyében, hogy a ma elválasztott munkaterületeken több, jobb és gyümölcsözőbb munka váljék lehetővé. A történelem szánta a mai nemzedéknek ezt a hídverő szerepet. És amely nemzet ifjúsága a híd-nemzedék szerepét elsőnek fogja felismerni és betölteni, az fogja nemzetének a legtöbb hasznot biztosítani.